СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 7. Джерзи Сіті, Н. Дж., Субота, 10. січня, 1925. VOL. XXXIII. No. 7. Jersey City, N. J., Saturday, January 10, 1925. THREE CENT

Фабриканти ведуть пропаганду за діточою працею в фабриках.

ВАШИНГТОН, 8. січня. — Сенатор Волш виголосив у сенаті довшу промову про пропаґанду проти закона, надаючого конґресови право забороняти діточу працю по промислових і торговельних підприємствах.

На думку сенатора Волша аґітацію сю веде цілий ряд орґанізацій, а ними всіми комендерує Національне Товариство Фабрикантів. Волш пятнував пропаґанду за її брехливість, закидуючи її, що в американськім суспільнім життю, ще ніколи не вживано такого огидного обману, як власне тепер в справі закона про діточу працю.

КАЛІФОРНІЯ ПОТВЕРДЖУЄ ЗАКОН ПРО ДІТОЧУ ПРАЦЮ.

САКРАМЕНТО, КАЛІФОРНІЯ, 8. січня. — Каліфорнійська стейтова леґістратура ухвалила потвердити поправку до американської конституції, надаючи конґресови право забороняти діточу працю по фабриках.

В сенаті сеї леґіслятури було всего 3 противників поправки, а 36 за потвердженнєм. В палаті послів було 8 проти, 69 за.

Се є всего-на-всего другий стейт, який потвердив поправку до американської конституції в справі діточої праці. Першим був стейт Арканзас.

ВСЕ ЩЕ ЗА ФЛЬОТУ.

ВАШИНГТОН, 8. січня. — Президент Кулидж та його кабінет противляться відновлюванню американської фльоти на тій основі, що се коштувалоби богато гроша.

В сій справі вислали до сенатового комітету для фльотних справ та до сенату листи міністри фльоти та секретар стейту Гюз.

КУЛИДЖ ЗА ВИКОНУВАННЄМ ПРОГИБІЦІЙНОГО ЗАКОНА

ВАШИНГТОН, 8. січня. — Президент Кулидж приняв нині у себе на обіді Джана Д. Д. Рокефелера Молодшого, відомого нафтового короля, та суддю Ґері, звісного орґанізатора сталевого трасту. Оба міліонери представляли так званий комітет для виконування закона.

Президент заручив комітетови, що він стоїть за найострійшим виконанєм прогибіції.

ЗА ВИБОРЧІ ОБМАНЬСТВА.

НЮ ЙОРК, 9. січня. — Перед надзвичайною лавою присяжних суддів, яка веде слідство в справі виборчих обманьств підчас конґресових виборів сеї осени, ставав, яко свідок Джордж Роскен, голова виборчої комісії в однім нюйорськім дистрікті, та зізнав, що він уневажнив безправно 15 голосів, відданих на дра Сіровича, демократичного кандидата, і в сей спосіб перехилив побіду на користь Натана Перльмана, републиканця.

ДУМАЮТЬ НАД ПОДОРОЖЕЮ ВОЗДУХОМ ДО АЗІЇ

ВАШИНГТОН, 8. січня. — Перед комітетом палати послів, що веде слідство в справі летничих потреб Америки, кількох летунів, що ставали перед комітетом яко знатоки, зізнали, що з Америки можна дістатися до Азії літаком за 40 годин.

СТАВЛЯТЬ ПЕРЕД СУД ЛЕТУНА.

НЮ ЙОРК, 8. січня. — Американського летуна Ґачинсона поставлено перед военний суд за те, що він робив у воздусі карколомні штуки підчас своїх злетів над містом Ню Йорком. В той спосіб він мав наразити життє богато людий.

ВИКОНАННЄ КАРИ СМЕРТИ.

ОСИНИНҐ, НЮ ЙОРК, 8. січня. — В місцевій стейтовій вязниці страчено на електричнім кріслі Джана Ріса, 19-літного мущину, та 21-літного Джана Емоліта, котрих свого часу засуджено на смерть за те, що вони вбили одного Китайця.

ЩЕ ОДИН ПАТЕНТОВАНИЙ СПОСІБ НА ЗЛОЧИНИ.

НЮ ЙОРК, 8. січня. — Конвенція товариства купців займалася межи инчим питаннєм, як запобігти множенню злочинів.

Межи инчим бесідники виступали за тим, щоби купці прослідкували минувшину своїх робітників, а також, щоби старалися служити на лавах присяжних судів і там остро карати всі напади.

БОЯТЬСЯ ЗА НИЩЕННЄ КАНАДІЙСЬКИХ ЛІСІВ.

КВІБЕК, 8. січня. — В провінціональнім соймі Квібеку виступив ряд послів з домаганнєм до уряду заборонити вивозити з провінції дерево на виріб паперу.

Зі сеї провінції вивозять річно за границю на виріб паперу до три чверти міліона сяжнів дерева.

СТАРИННЕ НАМИСТО.

ШИКАҐО, 8. січня. — Френк Довґен, віцепрезидент шикаґовського інституту штуки, набув намисто, яке має мати 75,000 літ. Мало оно бути окрасою передісторичних жінок з півдевої Франції.

ЗА ПРИСТУПЛЕННЄМ ДО СВІТОВОГО СУДУ.

ВАШИНГТОН, 8. січня. — Сенатор Вилис вніс в конґресі резолюцію за приступленнєм Злучених Держав до світового суду. Резолюцію відослано до комітету для заграничних справ, який вже має, ще дві другі резолюції в тій справі.

Сьогорічна коляда для Рідної Школи в старому краю.

КОЖДА УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА, КОЖДА ЦЕРКВА, КОЖДЕ ТОВАРИСТВО, БРАТСТВО, СЕСТРИЦТВО, СПІЛКА, БИЗНЕС І Т. Д. ПОВИННІ ЗЛОЖИТИ ВІД СЕБЕ ЛЕПТУ НА РІДНУ ШКОЛУ.

КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДЯНИН І УКРАЇНСЬКА ГРОМАДЯНКА, БЕЗ УСЯКОЇ РІЖНИЦІ, ПОВИННІ ЖЕРТВУВАТИ ВІД СЕБЕ, ПО СВОЇМ СИЛАМ, ЖЕРТВУ НА ДАЛЬШУ БОРОТЬБУ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ПРОТИ НЕВОЛІ, ЯКУ НА НЕЇ НАКЛАДАЮТЬ ХВИЛЕВІ ПОЛЬСЬКІ ОКУПАНТИ.

НІХТО З УКРАЇНЦІВ НЕ ПОВИНЕН ВІДТЯГНУТИСЬ ВІД ТОГО ЗАГАЛЬНО-НАРОДНЬОГО ОБОВЯЗКУ.

ЖЕРТВИ ПОСИЛАТИ ЧЕРЕЗ ОБЄДНАННЄ НА АДРЕСУ:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN STREET, PHILADELPHIA, PA.

НЕ ЗБОЯЛАСЯ РОЗБИШАК.

Ню Йорк, 8. січня. — Коло пів до 12 години в ночи до мешкання Говарта Корберта застукав хтось тихо й не сміло. В помешканню була тоді лишень жінка та дочка. Дочка була вже в ліжку, а мати в нічнім одіню. Дочка пішла отворити двері, а мати пряталася щось коло фляшки з молоком. Коли дочка отворила двері, молодий мущина всунув ногу в двері та приказав її піднята руки в гору. Коли мати надбігла, щоби подивитися, що сталося, вона побачила розбишаку з револьвером прицілиним до горла дочки. Не думаючи довго вона кинула на нього фляшку молока та кинулася на нього зі всеї сили, кажучи рівночасно дочці й ти за помочю. В дверах показалося ще двох мущин. Перший пробував боронитися, але не стріляв. Другі пробували недопустити дочки до вікна, але се їм не вдалося. Коли розбишаки вчули, що дочка ґвавтує за помочю' вони кинулися на втеки.

УКРАЇНЕЦЬ ПИШЕ В МЕДИЧНІМ ЖУРНАЛІ.

В медичнім журналі „The Atlantic Medical Journal of October 1924., що виходить в Harrisburg, Pa. — на стороні 30. знаходимо ширшу розправу про—Subdiaphragmatic Abscess (Боляка — Абсеса під Перепною) з ілюстраціями перебігу хороби, лічення й операції, написану дром А. Т. Кібзеем, з Дітройт.

ПРОДУКЦІЯ МЕДУ.

По раз перший в історії пчільництва Альберти виказують урядово, скількість випродукованого меду в нашій провінції. Після урядових обчислень є в Альберті около 160 пасічників і вони випродукували послідного літа 55,000 фунтів меду вартости около 13,000 дол.

ГЕРОЙСЬКА МАТИ.

На фармі п. Белиса, недалеко Ростону, Ман., вибух огонь. На той час жінка фармера сама була дома. Щоб ратувати життя семеро дітий, вона всіх їх повикидала через вікно на сніг де було 30 степенів низше зера. Діти трохи повідморожували собі ноги і пішли до шпиталю. Сама мати сильно попарилася і теж відійшла до шпиталю.

ГРАБІЖ 365 ДОЛЯРІВ

В Венкувер, зайшов 19 м. м. серед білого дня незамаскований бандит до банку „Нова Скошія" і, загрозивши службі револьвером, зрабував 365 долярів. Відтак без поспіху вийшов на вулицю і відїхав автом.

ЩЕ ОДНО ПРОГИБІЦІЙНЕ СЛІДСТВО.

Вашинґтон, 8. січня. — Фабриканти алькоголю зажадали від сенату розведення слідства над продажею напитків, сконфіскованих урядом при виконуванню прогибіційного права. Фабриканти кажуть, що сі напитки уряд продає не стягаючи при тім податків.

КІЛЬКО КАНАДА ЗІДАЄ РОДЗИНКІВ.

Протягом одного року, який закінчився 31. марта 1924 р. Канада спровадила около 40 міліонів фунтів родзинків, а се: —з Америки понад 35 і пів міліона фунтів. Туреччини понад 1 міліон ф.; Іспанії коло півтора міліона ф.; Греції 96 і чверть тисячі ф. Анґлії 211 тисяч ф.; з ин. країв понад 170 і пів тисяч Фунтів.

В. АВРАМЕНКО В ЧЕХІЇ

До Хехословаччини прибув в. Авраменко, знаний український артист танцюрист, який має на меті поширеня українського національного танку серед українських еміґрантів в Ч. С. Р.

В Авраменко останіми часами танцював у Львові при розповсюдженню танку, але його корисна праця, яка ширила національну свідомість серед українського населення, так занепокоїла польську владу, щойого арештувала, а В, Авраменко з під арешту втік до Ч. С. Р.

НАТУРАЛІЗАЦІЯ ЕМІҐРАНТІВ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

Поширюють чутки покищо з непровірених жерел, що Чехословацька република по прикладу Франції гадає натуралізувати еміґрантів з бувшої Росії, що знаходяться на її теренах.

НАЦІОНАЛЬНА ДУМКА.

Група української національної молоді у Празі видає від квітня м. р. місячник ,Національна Думка." Донині вийшло вже 8 чисел.

ЛІҐА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ.

В Празі розпочала свою Працю „Ліґа Української Культури", улаштеннєм лекцій на ріжні теми.

Лекції відбуваються, що неділі в Студентському ДоміПерша лекція відбулася 9. XI. м. р. проф. Шелухина на тему „Значіннє рідної мови для народної творчости". Друга 16. X. м. р. проф. Білецького „Українська поезія за останнє десятиріччє".

МИКОЛА МИКОЛАЄВИЧ І СОВЄТИ.

Берлін, 4. січня.—Ґазета Мінхенер Ноєсте Нахріхтен, пише, що великий князь Микола Миколаєвич, котрий тепер живе у Франції приготовляє військовий наїзд на Росію, щоби зборити советську владу.

У сьому наїзді каже ґазета, зобовязались помогти йому Франція, Чехословаччина і Польща.

Микола Миколаєвич покищо має тільки армію Вранґля, яка є в Сербії і Болгарії, яку, як пише ґазета, Микола Миколаєвич хоче стягнути до Баварії і там її приготовити до нападу на совєти.

Ґазета також додає, що Микола Миколаєвич, обіцяв Польщі за поміч в нападі Україну.

(Обіцяннє України виглядає занадто фантастичне, але вже давнійше ґазети подавали, що Микола Миколаєвич обіцяв Полякам, що оставить їм риську границю, яку дали їм большевики. Виходить, що Микола Миколаєвич продовжавби давню московську політику — єднатися з Польщею коштом України).

Російська большевицька влада признає селянству право вибирати не комуністів до совєтів

МОСКВА, 8. січня. Тепер відбувається важна конференція в Кремлі, в якій беруть участь представники селянства і правительства.

На сій конференції рішено дати селянам більше чинну участь у виборах до совєтів, дозволюючи їм ставити кандидатів проти комуністичних.

Кромі того советська влада має признати селянству, як вона каже, „більшу революційну справедливість". Се значить — більшу участь у справах держави, а кромі того влада поробить заходи, щоб облекшити селянству податки і другі тягарі.

Се, як тут заявляють, уступка большевиків селянству, щоб його заспокоїти і спинити протикомуністичні рухи, які зачались серед селянства.

ПОЛАГОДА АМЕРИКАНСЬКИХ ДОМАГАНЬ.

ПАРИЖ, 8. січня. — В тутешних урядових кругах заявляють, що аліянти згодились признати Злученим Державам участь у німецьких военних відшкодованнях в сумі $600,000.

БРИТАНСЬКІ ДОМІНІЇ ПРОТИ ЛІҐИ НАРОДІВ.

ЛОНДОН, 8. січня. — Британські домінії не хотять імперіяльної конференції у справі пляну Бенеша і „всесвітньої розоружної конференції".

Вони годяться з політикою Америки, яка не признає Ліґи Народів ані її міжнародного проводу.

За сим мусить пійти й Анґлія, хотяй вона силкується держати з Францією.

КРІЗА В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 8. січня. — Президент Німеччини Еберт доручив дотеперішньому премієрови Марсови, щоби склав новий міністерський кабінет, але сим разом без огляду на політичні партії.

ЗАМАХ СТАРОГО ПАШІЧА ПРОТИ ХОРВАТСЬКОГО НАРОДУ.

ВІДЕНЬ, 8. січня. — Старий 80-літний премієр і тепер диктатор Югославії Пашіч рішився на замах проти цілого хорватського народу.

Він розвязав хорватську селянську партію і її провідника Стефана Радіча запроторив у тюрму. Кромі того увязнив до 1,000 провідників сеї партії і кандидатів до скупщини (парляменту).

Сим робом він хоче позбавити цілком хорватський нарід змоги вибору своїх послів до парляменту.

Се викликало крайнє розяреннє серед Хорватів і вони заявляють, що коли сербські шовіністи відбирають їм змогу боротись за свої права леґальною дорогою, то вони уживають острійших способів і вжиють терору проти насильної сербської влади.

Се був крайно ризикований крок старого Пашіча, який може йому дати хвилеву, хотяй дуже сумнівну побіду, одначе може теж і то скоро довести до революції всіх народів Югославії проти Сербії. Бо проти Сербії виступають не тільки Хорвати, але і Словінці, Далматинці, Македонці та Чорногорці. Всі вони проти сербської верховлади і хотяй спершу не були проти королівства, тепер готові відірватись від Сербії і проголосити републику.

СОВЄТИ І СЕРБІЯ.

ВІДЕНЬ, 8. січня. — В тутешніх політичних кругах говорять, що совєти вмішались до хорватсько-сербського спору і зажадали, щоби сербське правительство дозволило Радічеви виїхати заграницю.

Одначе тутешні представники совєтів кажуть, що се не згідне з правдою.

ПРОТИВНИКИ ФАШІСТІВ БОЙКОТУЮТЬ ПАРЛЯМЕНТ.

РИМ, 8. січня. — Противники фашістів в італійському парляменті, які творять його третину, рішили і далі н ебрати участи в нарадах парляменту.

КОМНЕЗАМИ КИЇВЩИНИ.

На поширеному пленумі Ґубкомісії незаможних селян Київщини подано осьтакі відомости про стан сеї орґанізації, при помочі якої радянська влада переводить свою політику на селі.

Незаможники захопили „висоти" суспільного життя на селі. Куркульському елементови села, який починає підіймати голову, незаможники дають орґанізовану одсіч.

Останніми часами до КНС. почали стихійно вступати бідні верстви села. Вся орґанізація КНС. на Київщині має тепер 144,236 членів, в тім 13,199 жінок. Проти стану з червня с. р. орґанізації КНС. зросли на 30,000 нових членів, з яких на бідних припадає 85 , а на середняків 15 . Членів та кандидатів КП(б)У. серед комнезамів 1,185, комсомольців 2,767. Неписьменних комнезамів 30,720.

Економічне становище незаможників дуже кепське. Через недорід незаможники сплачують податок збуваннєм худоби, що руйнує господарство. Се має місце особливо на Бердичівщині і Малинщині. Потрібна орґанізована поміч кредитом, насіннєм тощо.

Кооперація „змінилася". Членами кооператив є 51,000 незаможників, се значить трохи більше як третя частина.

При Київських „Вузах" істнує 27 секцій студентів незаможників. Студенти час ферій використовують для роботи на селі.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЧОРНА БУДУЧНІСТЬ ПОЛЬЩІ

Польща вже дотепер має великі довги внутрішні і заграничні, але не маючи жадних фінансових засобів, мусить далі глядати нових вірителів.

Польський уряд висилає агентів за позичками до Америки, Англії, Франції, Голяндії, Норвеґії і других держав. Вони обіцюють заграничним капіталістам обезпеку (морґеч) на копальнях нафти, соли, угля, на лісах і т. д. Одначе капіталісти того обезпечення не беруть серіозно, бо знають, що все те не на польських землях і довго до Польщі не буде належати. Заграничні фінансисти виразно заявляють польським фінансовим агентам, що Польща надії може лише обдовжити свої землі, а чужих земель, які хвилево до неї належать, поправді не може обдовжувати, бо се буде залежати набудуче від народів тих земель, чи вони схотять приняти польські довги. Вони завважують, що ті народи могли би ще приняти довги, колиб позичені гроші Польща ужила і видала для їх країв; колиж вона вже їх для корінної Польщі або на військо, яким вона їх поневолила, так певна річ, що вони ті довги відкинуть.

Се великі перепони для Польщі у шуканню позичок. Вона стрічає всюди пониження, бо навіть великі проценти заграничні фінансисти відкидають.

Все те вказує, яка Польщу жде чорна будучність. Її жде се, що всі довги, які вона затягне на великі проценти яко „велика Польща", мусіти-ме переняти на себе і платити лиш маленька корінна Польща.

Се буде кара за заборчість.

ПОЛЬЩА БОЇТЬСЯ ВІЙНИ ІЗ СОВЄТАМИ

Один американський кореспондент пише так з Варшави: Польський уряд боїться, що у східних териториях Польщі можуть вибухнути подібні заворушення як були недавно в Естонії.

Вже від довшого часу переходять так звану „риську границю" летючі відділи повстанців із совєтської України і Білоруси, а в останньому часі вони ще змоглися.

Польська влада назначила там військових губернаторів, але се ніщо не помогло. Тепер сойм має обговорити питання про проголошення воєнного стану на українських і білоруських територіях.

Береження границь дуже трудне, бо сі території заселені 10,000,000 Українців і Білорусинів, котрі вважають нападаючі ватаги національними героями, що борються за їх визволення.

Сі ватаги піддержують і скріплюють революційний настрій серед населення на тих „сумнівних територіях", котре вважає польську окупацію лише хвилевою і раде з неї увільнитись, як найскорше, щоб получитися зі своїми рідними землями на сході.

Сі події можуть спричинити воєнний пожар кождої хвилі. Кождої хвилі можна сподіватись вибуху польсько-російської війни, вчасі якої повстала би революція на українських і білоруських землях під Польщею.

Поляки зачинають тепер з тим числитись і потрохи розуміти, що се їх найслабша сторона у випадку війни із совєтами.

* * *

Все те виглядало би доволі примано для Українців і Білорусинів, якби не те, що московські большевики виссали всі сили з України і Білоруси і зробили їх безсильними. Поки большевики не дадуть змоги Україні і Білоруси створити свою військову й економічну силу, поти війна на їх землях може бути добра для Москви або для Польщі, але не для України і для Білоруси.

Бо ніхто їх не освободить, тільки вони самі.

МАЛЕНЬКІ ЗАПИТАННЯ

ЧОМУ „ХАРЬКОВ — ВОКЗАЛ"?

На почтовій кореспонденції, яка приходить з української совітської столиці, ще й досі, не зважаючи на всі українізації, стоїть печатка: „Харьков-вокзал".

Чому „Харьков—вокзал", а не „Харків—дворець"?

Скажуть: шкода грошей, щоб переробляти печатки.

Рація. Але чому-ж тоді не було шкода грошей, коли печатки перероблялися з старого московського правопису (з твердим знаком) на новий — без твердого знаку?

Або чому тоді не було шкода гроший, коли отсе недавно всі елисавеградські печатки перероблено на „Зиновьевск", усі луганські — на „Артемовск", усі юзівські — на „Сталино"?

А на те, щоб переробити „Харьков—вокзал" на „Харків—двірець", нема грошей. Дивно.

Лясоцкі у Празі.

БУДЕ НАГІНКА НА ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКУ ЕМІҐРАЦІЮ.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

По кількалітній перерві Польща знова прислала до Чехословаччини свого уповноваженого міністра і надзвичайного посла. Цим новим заступником Польщі є граф Зиґмунт Лясоцкі, дотеперішний польський амбасадор у Відні.

Відносини між Польщею та Чехословаччиною протягом останніх років були дуже напружені. Спірних точок було аж занадто богато: Тешин, Яворина, західно-українська еміґрація, з одного боку й словацька — з другого. До цього ще долучалось суперництво й боротьба за престиж на міжнароднім полі. Польща ніяк не могла переболіти того, що Чехословаччина відіграє першу ролю в т. зв. Малій Догоді, що чеський міністер Бенеш має місце в Раді Союза Народів, що на кождім кроці Чехословаччина заступає Польщі дорогу...

Зовнішнім показчиком цих напружень відносин було те, що Варшава протягом останніх років не заміщувала вакантного становища свого посла у Празі. Відколи пішов з цього становища амбасадор Пільц інтереси Польщі заступав у Празі тільки „повірений у справах". Був це або леґаційний радник або навіть секретар — взагалі, птиця дрібна. Мало це кожному нагадувати, що Варшава на Прагу „гнівається".

Останніми часами напруження між Польщею та Чехословаччиною ослабло. Є це головним чином, заслугою міністра Бенеша. Він невтомно шукає зближення з керманичами польської закордонної політики, робив де-в-чім уступки польській зарозумілости, натискав на чеське суспільство, щоб і воно йому допомагало. До того й пограничні спори між обома державами в минулім році скінчились. Бенешові заходи нарешті увінчались успіхом, і дня 22. грудня граф Лясоцкі вручив свої вірительні грамоти президентови Масарикови. Формально між обома державами тепер установились приязні відносини.

Як ми вже до цього звикли, кожда нова політична умова, яка заключається на сході Европи робиться в тій чи иншій мірі коштом українського народу. Зближення між Польщею та Чехословаччиною, хочаб і формальне, також неминуче відібється на українським національним тілі, властиво на положенні західно-української еміґрації в Чехословаччині.

Самий факт призначення Лясоцкого, а не кому небудь иншого, на становище польського амбасадора у Празі є під цим оглядом рівносильне виповідженню формальної війни західно-українській еміґрації. На становищу польського амбасадора у Відні Лясоцкі головні свої зусилля приклав до розбиття тої еміґрації. Його заходами Австрію примушено до того, щоб вона відмовила урядови през. Петрушевича в праві дальшого побуту у Відні. Його ж інтриґам треба приписати в значній мірі й те, що загалом західно-українська еміґрація в Австрії, головно у Відні розпорошилась і змаліла.

Що Лясоцкі буде продовжувати у Празі, те, що почав у Відні, цевидно з його власних слів. Загалом про дипломатів кажуть, що вони мають язик до того, щоб ховати свої думки. Але польські дипльомати йдуть своєю власною дорогою й вибовтують усе, що думають. Так і Лясоцкі в розмові з співробітником „Чеського слова" поспішив заявити:

„Я надаю велике значіння залагодженню справи еміґрації зі східної Малопольщі" (тільки Боже борони не „Східної Галичини!)

Що у мудрого на умі, те у Поляка на язиці. Та коли б Лясоцкі й не вискочив з цею фразою, то не моглоб бути найменшого сумніву, що похід проти західно-української еміґрації буде одним з його перших діл на новім становищі.

Оттак західно-українська еміґрація повинна готуватися до великої нагінки. Що Чехи не проявлять особливої сентиментальности, це можна наперед сказати. Чехи взагалі нарід не сентиментальний, а де заміщалась „реальна політика", там вони вже зовсім церемоній не роблять. Он це ще нічого не сталося і ні до чого практичного не прийшло, а чеські часописи викреслили зі свого вжитку означення „Східна Галичина" а все пишуть „Малопольща" та „Малопольща".

Скажуть, що це куртуазія. Одначе і в куртуазії можна й треба знати міру.

Та коли над головою західно-української еміґрації й збираються хмари, то всеж необхідно зазначити, що в Чехословаччині Лясоцкому буде трохи трудніще виконати спасенне завдання, ніж в Австрії. Головна трудність полягає в тім, що зліквідувати тутешню еміґрацію можна лише тоді, коли дати їй змогу повернути до краю. А на це Польща досі зважилась і ледве, чи зважиться тепер. Сказати ж можна просто, як цезробила Австрія; „Ідіть собі, куди хочете, тільки хату опорожніть" — цього чеський уряд не зробить при всім його нахилі до реальної політики.

Але в тій чи иншій формі, а нагінка буде. І вийде, що пани миряться, а у хлопів чуби тріщать.

Прага, 23. грудня

Радянин.

НА УВАГУ АВТОРАМ НАУКОВИХ ПРАЦЬ І ПІДРУЧНИКІВ.

Бюро Українського Громадського видавничого Фонду у Празі просить всіх авторів, хто має які закінчені наукові праці, а також підручники для висшої та середньої школи з усіх галузий знання, подати про се точні відомости: повну назву твору, його характер, розмір, та в якому стані праця; теж імя і призвище автора і його адресу.

Сі відомости потрібні для реєстрації.

Український Громадський Видавничий Фонд шукати ме всякої можливости ширше поставити питання наукової літератури українською мовою.

Адреса Видавничого Фонду:

Ukr. Hrom. Vyd. Fond.
Praha-Vrsovice Samova 665
Ceskoslovensko.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ

Повнота життя.

(З канадійського Українського Голосу).

Царина людського життя складається з двох областей. Одна область є фізична: їсти, спати вбиратися пропаґувати свій рід. Друга область є духова! удосконалювати себе.

Лише тим, що наше життє має й духову область, а не лише фізичну, ріжнимося від звірят. Звірята не знають духового життя; вони знають тільки життя фізичне. Тому велику помилку роблять ті люде, що іґнорують духову область життя, думаючи в сей спосіб піднести людину; вони в такий спосіб не тільки не підносять людину, а на впаки зводять її до уровення звірини. Саме вигідне фізичне життя ні є в стані дати людині повного щастя. Таке життя є одностороннє, воно не є повне. Повнота людського життя є в тім, коли воно не лише фізичне, але й духове.

Духове життя є в удосконалюванню себе. Се життя дає людині більше вдоволення і правдивійше вдоволення, чим саме фізичне життя. А удосконалювати себе може людина тільки в два способи, через релігію, або через набування знання. Головно одначе удосконалює себе людина через релігію. Знання не є доступне для кождої голови. На тупу голову знання не зробить богато впливу. Не кождий людині знання, як бито сказати пляндує. **Але релігія промовляє в більшій, чи меншій мірі, до всіх людей.** Релігія промовляє не лише до людей більше розвинених, але й до людей менше розвинених, не лише до людей на найнизшім степені культури, але й до людей на найвисшім степені культури.

Найбільша похибка, яку роблять деякі люде, то думка, немов то релігія і висока наука виключають себе взаїмно. Високо стоїть наука між Анґлійцями; коли не найвисше в світі, то в кождім разі висше, чим між Українцями. Але між Анґлійцями ми бачимо найвченніших людей, що є рівночасно найбільше релігійними. Релігійність у них немаскована, не поверховна, а виходяча з глубини душі, основана на щирім переконанню. Натомість найбільше нерелігійних людей можна в Анґлійців найти між найтемнійшими і найбільше опущеними уличниками Лондону. Що личниками людей з забобонними релігійними переконаннями, не не зміняє річи. Нема правила без виїмку. Колиб одначе вченість людей судити по Ліх релігійности, або нерелігійности, то в Анґлійців приходилосяб вважати за найбільших вчених лондонських вуличників, що часто не вміють ні читати ні писати, а найтемнійшими з людей з університетським образованням і дипльомами. Се замітне, що в Анґлійців навіть провідники соціялістичних організацій є переважно люде глибоко-релігійні.

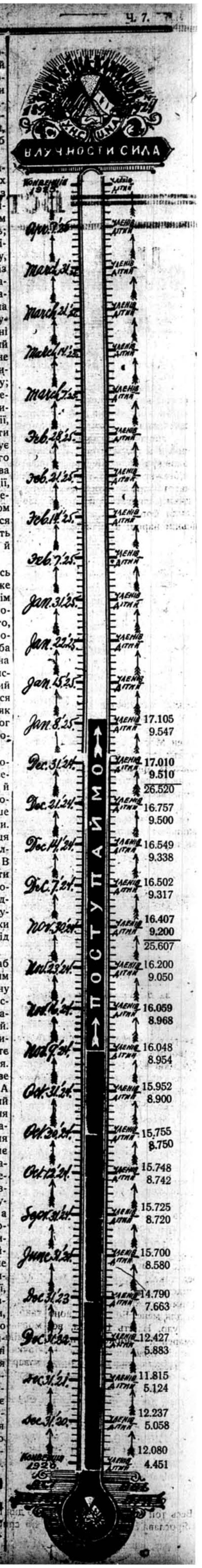
Коли релігія часом не удосконалює людини то хиба є не в релігії взагалі, а в роді релігії або в способі її уживання. Найбільше добро можна часом уживати для злого. Вогонь може послужити запримір. Вогонь є необхідний для людини, але від огню можна й потерпіти. Вогнем можна попечися, можна від нього й згинути. Осуджувати релігію взагалі є так само немудро, як осуджувати огонь, є добром, коли її в належитий спосіб вживається.

Хто проклинає релігію задля надужить поповнюваних припомочи релігії, той може з такою самою рацією проклинати вогонь, який злим людям служив нераз для надужить; той може з такою самою рацією проклинатиніж і сокиру, які злим людям служили нераз для надужить; той може з такою самою рацією проклинати навіть їду, бо їда служила нераз злим людям до надужить. Одначовож розважні люди поки виголосять який проклін, беруть під увагу не лишень, якусь одну подробицю, не лише хвилеву уразу; вони беруть на увагу цілий предмет, його історію і його ужиток. Отже глядячи на релігії, розважна людина мусить взяти на увагу, що релігії завдячує людство дуже богато доброго і цінного. Увесь поступ людства бодай в початках цивілізації, треба завдячувати релігії. Релігія була головним чинником цивілізації і хто не дивиться на річи поверховно, то мусить признати, що ним вона є й нині.

Чи можна уявити собі щось більше взнеслого, що може людей поставити на висшім степени чим Христову заповідь: Люби ближнього свого, роби добре тим, що тобі роблять зле, зло добром треба побороювати? Або чи можна поставити перед людьми висший ідеал понад той, який поставив Христос: Старайтеся бути такими досконалими, як ваш Отець, що на небі, як Бог усобленне найвисшої досконалости.

Якби в релігії не було нічого більше доброго поза наведені висше два правила, то й се вже вистарчалоб на те, щоби признати релігії перше місце у духовім житю людини. Не признавати такого місця релігії можна лише через цілковитий брак застанови. В дійсности неможливо уявити собі людину, яка моглаб в добрій вірі твердити, що людству для його добра лучше булоб позбутись релігії принуки до удосконалювання себе під моральним зглядом!

Втрата такої принуки булаб рівнозначна, з поверненям людства до звірячого стану а се булоб для людства катастрофою, а не поступом. Та такий поворот й неможливий. Він противний людській природі, для котрої фізичне життє є тільки половиною життя. Повнота життя се життя духове в злуці з фізичним життям. А в духовім життю головний становить релігія. Саме знання релігію може доповнювати, але заступити її не в силі. Для вчених людей релігія виповняє пустку, якої в їх душі саме знання не може заповнити, У невчених людей брак релігії означає цілковиту пустку в душі; там ні релігії, ні знання, а в найлучшім разі, якийсь неописаний хаос, в котрім крихітки зняня мішаються з найдурнійшими забобонами. Але й сі забобони лише заповняють в тім случаю місце релігії, бо релігія потрібна для повноти життя. Иншими словами, намаганя повалити релігію можуть в найлучшім разі убити в людині висші релігійні поняття і зробити місце для низших. З усіх родів дон-кіхотерії найменше успішним інайбільше пожалуваня гідним є намаганя убити повноту людського життя. Се є намаганя замісць чогось поставити зеро в вірі, що зеро може представляти більшу реальну вартість.

ДУМКИ

Українець, що пристає до якої небудь иншої народности є найзвичайнійшим дезиртером, який покидує свою націю в біді

Українці не зіллються ніколи в одно ні з Москалями, ні з Ляхами ні з Румунами. Типовий Поляк з нашого народу це „панська латка", значить нероба, у якого вітри віють і в кишенях і в голові. Він у нас не чоловік, а яко сміховин, якої поважно не трактується. Кількасот літ безправства, панщини і ляцької насили не оставили богато сліду на українськім народі в Галичині.

Українці прямо гидяться Москалями. Коли в українське село внадиться денебудь Москаль, то мусить жити за селом, як виродок, бо у громаду не впустять. Колиб українська дівчина вийшла за Москаля, то таксамо, якби вмерла для своєї рідні. Ніхто вже з нею незаговорить ні словечка.

Москалі це порода із азійськими норовами та азійськими поглядами на житте. Хочби й кожен Москаль знав читати й писати, то й це не богато поможе. Їх просвіта вийде таксамо, як їх христіянство. У нутрі вони все ще забобонні погани, а котрі з них і письменні, то помимо того także темні, варвари, як і і ті, що ніякої букви не знають.

Румун і Циган — ще для України все одно. Цей нарід трусоватих шлапаків призначений на знищення. Він не має ніякої рації істновання і являється тільки завадою для всіх сумежних країв. Українці не забудуть ніколи їх лукавства. Вони сконають, коли прийдеться їм виригати усе накрадене добро.

Для Українців одинока дорога є у воскресенню своєї старої традиції, у відновленю старинної культури і у трівких зносинах із західно-европейськими народами. Мусимо пристати вповні до Европи, а зірватись з зносини із Азіятами і пів-Азіятами, якими є Москалі.

Хто, каже, що „не дам", дай Боже, щоб не мав, що давати, хто бреше, що „нема відки", хай його брехня сповниться, а хто щирим серцем дасть на народні потреби, дай Боже, щоб усьогодобра мав подостатком, та щоб діждався бачити Україну свобідною, а свій нарід щасливим!

Ремісник сам свій пан. Чим більше буде українських ремісників, тим більше буде у нас незалежних людий. Складаймо усюди жертви на українські ремісничі школи!

Не збідніємо, коли дамо коляду на кожду добру ціль. Є такі люди що кажуть, що уся коляда мусить літи тільки на місцеву церкву і більш нічого, А що сказавби Христос, колиб ми забули за наш нарід, за того менцого брата, що покутує у ворогів, у неволі у сьому краю?!

Фарисеї також дбали за церков, але не мали людяного серця, за те вияви їх Христос. Коляда для свого бідного народу це так, як би коляда самому Христу.

Чуй-Дух!

НІЧ.

Спочивають добрі люди,
Що кого втомило:
Кого — щастє, кого — сльози,
Всі нічка покрила.
Всіх покрила темнісінька,
Як діточок мати;
Всіх покрила, пригорнула.

Т. ШЕВЧЕНКО.

УКРАЇНСЬКІ ВИСОКІ ШКОЛИ У ЛЬВОВІ

У Львові академічне життє іде своїм ходом. Студентство зорганізоване в „Профорусі" рішило на перекір Полякам і їх прислужникам удержувати далі Українські Високі Школи. Сього року до У.В.Ш. записалось навіть більше студентів ніж минулого. Одних медиків вписалось біля 200; відповідна скількість і на інших факультетах. Польська поліція казиться з лютости та шукає „тайних" викладів. Вже кілька разів була у студентській домівці, але безуспішно. Настрій між студентством бадьорий.

О. Олесь.

РОЗБІГЛИСЬ МИ . . .

Розбіглись ми по всіх світах усюди:
„Рятуйте нас, рятуйте нас, о люди!
Як небо наших сліз не чує,
Нехай земля рятує".

І роскакали ми по селах і містах,
Як розпинають нас за правду по хрестах,
Які течуть у нас криваві ріки
І топлять наші зойки — крики.

Все росказали ми, всі вилили страждання,
І це була одна розпука і благання:
„Рятуйте нас,: рятуйте нас,
В смертельний час, в останній час".

Нас слухали, кривились і зітхали,
І в відповідь нічого не сказали . . .

ДОПИСИ.

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

Збірка на „Рідну Школу".

Дня 21. грудня 1924 р. зложили жертви слідуючі по 2 доляри: І. Михальчишин, В. Френц, В. Вовнянка, Ю. Варшона; по одному дол.: Т. Шаян, Гн. Бабак, К. Ґнит, Гн. Пастернак, М. Мельничук, Я. Варшона, Ів. Косован, Д. Митулінський, (Офіра), П. Коніцький, Ф. Сюрко, Л. Горичун, Д. Бодак, П. Базарницький, Ю. Грицай, В. Комарянський; по 50 цнт.: В. Михальчук, В Труфин, Б. Лабінська, К. Оршицін, Ів. Нищий, М. Коропіта, П. Цьопка, Т. Вітковський, С. Митулінський, В Пушкар, В Поцілуйко, А. Гаргузінський, В Перець, І. Питльований, Гр. Медвідь, О. Лішньовський; по 25 цнт.: Й Рудницький, О. Вільовський.

Колектували: Ю. Грицай і П. Базарницький.

Всім жертводавцям спасибі.

Комітет.

ІСТОН, ПА.

Звіт.

Щоби небути тими, котрі говорять „нихай другі дають", нас кількох Українців зібралися на вечерку у д. Н. Підгайного і згадавши поклик „Просвіти" зі Львова зложилисьмо на Просвіту, як слідує: по два доляри: Н. Підгайний, Ф. Сагатий, В. Дработій і Ф. Федорчак. По одному дол.: О. Плитяр, Д. Кручовий. Разом 10 долярів. Правда, що на 50 родин, це дуже мало, але годі.

Дальше уважаю за добре подати справозданне з народної роботи від серпня 1923 р. до сего часу:

Вислано:

На „Рідну Школу"	$173.30
„ Інвалідів	„ 68.11
Нар. Податок (за 2 р.)	„ 65.00
На Студентів	„ 18.00
„ вязнів	„ 8.00
„ пресу	„ 14.00
„ Письменників	„ 5.00
„ „Просвіту" у Львові	„ 11.00
„ Сироти у Львові	„ 1.00
„ Стрільців	„ 1.00
„ Сироти у Филадел.	„ 1.00
Разом:	$374.41

З того було розходу: Делегатови В. Дроготому, що їздив на Всеукраїнський другий Конгрес в 1923 р. — $12.00; бесідникови, що приїздив на віче до Істон— $5.00... Вислано разом на призначені цілі $357.41.

Складаємо ще раз всім жертводавцям як найсердечнійшу подяку.

Не від річи буде згадати, що наша громада вибрала комітет до народної праці в серпни 1923 р. і всі присягали, що будуть помогати старому краеви морально і матеріяльно, доти покіль український народ не вибоpе собі самостійної держави. Але на жаль сталося не так присяга пішла до коша, а на те місце большевицька грязь і кацапська зігнила ідея виступили зі своїми огидними плянами, щоби на кожнім кроці шкодити і недопустити до народних збірок.

Від комітету відійшли предсідатель і касієр, та зєдналися зі згаданими виродками, а лишився тільки секретар, який добравши до себе кількох свідомих одиниць працює в користь народу до сего часу. Перешкоди були такі, що сором писати, бо в церкви заборонили збірку, а під церквою робили большевики напади. Проклялі льокаї Москви зі своїми Лейбами, виродки, себелюби, ходили по домах і намовляли людий, щоби ніхто не дав жертву на українську справу, бо мовляв, вон відсилають для попів і докторів.

Спровадили собі на парохіяльну галю бесідників, московських наймитів „Князів", щоби ми відкликлися тих ідей, за котре наше козацтво лишало голови на московських і польських колах і забути за ті свбідні могили по цілій Україні і за тих інвалідів, що страждають без куска хліба, а щоби піти за московськими комісарами до того „раю", де е плач і скрегіт зубів.. Але не всі послухали голосу московських большевицьких льокаїв, не всі послухали кацапських препочтенних, і не всі послухали тих, котрі говорили, що як на небе нема бога українського, так на землі нема українського народу. Якраз ті котрі здають це справозданне можуть сміло стати перед усім народом і сказати: Браття, зробилисьмо усьо, що було можна. Коли невеликий добуток, то зважте, які страшні були перешкоди!

Чотири з глухохо Кута.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ПРОРОКОВЕ ОКО

— або —

ІВАСЬ БИСТРИЙ І ЙОГО ПРИГОДИ

за В. Лозинським переповів М. Ценівський.

(Продовження)

(16)

Так то я заробив собі на одного ворога. Бо відтепер Банті був мені ворогом. Одначе я заробив собі також на приязнь добрих людей, бо до таких належав пан Невчас душею й тілом. А між мною і Марійкою вже від тоді велика була приязнь. Написав я листа до матері, а Марійка вислала його до свого дядька Зибулта в СамбоpiТак я був певен, що дійде. В листі писав я ненці, як мені Бог поміг, що я добрих і чесних найшов людий, що вже сам учуся працювати на власний хліб і що все мені що до серця говорить, що батько живий ще і до нас вернеться. Я тут не серед таких злющих посіпак, як підстароста і гайдук. Всі, з котрими тут живу, добрі і вибачливі для мене. Бо дійсно воно так було. Навіть Ворoба, все нахмарений і вороже, навіть на всяке боже сотворіння лихий, часом на мене веселійше гляне і нераз радо за мене тягар піднесе, не давав мені самому мучитися. Але ця погода недовго врвала. Наступала вже чорна хмара над моєю головою, хоч я її ще не бачив і не прочував.

VIII.

ФУК! ФУК! ФУК!

Весь той час служив я у пана Ярослава Шпатка найдовше бував я все з паном Доманським, молодшим справником його торговлі. Бо пан Ілля або сидів при цій великій книзі, або листи писав, або з самим господарем переглядав і укладав ріжні квіти, рекогніції й торговельні інтерцизи. А павпер пребував майже весь день у школі. Приходив лише на обід і що другий-третій день вечером. Так то тільки в неділю і свята міг я довше бувати з ним. Затез пан Доманський майже від рана до вечора бували ми разом то в індермасі на складі між товарами, то в пивницях при вині малмазії, котру виправлялося раз-у-раз то іншим купцям то до міських господ цілими кадями або гарцами. Гамал Ворoба працював також із нами, але по старому мовчав. Час до часу лише наче ведмідь забормотів, коли йому бочка або яка тяжка скриня товару з рук виривалася або щось иншого не йшло в лад.

Наближалася саме пора ярмарків. Було дуже богато роботи, бо на важніщі ярмарки висилав пан Ярослав усе когось із товарами. На великі ярмарки їздив пан Доманський, а на ярославський, котрий був найголовнійший, навіть сам пан Ілля. На менші виправляли когось із челядників. Отже одного дня приготовляли ми товари по списку, що їх нам вписав пан Ілля, коли пан Доманський не міг якось добре вирозуміти одного спису. Казав мені з цим списом іти до контори до пана Іллі тай поспитати його або таки самого господаря.

В конторі не було пана Іллі, лише пан Ярослав і ще якийсь пан. Той видався мені вельми знатним, бо зодягнутий був богато, при боці мав золотисту шпаду і чудні перстені на пальцях. Пан Ярослав розмовляв із ним по італійськи. Мабуть у дуже важній справі, бо ледви я зявився на порозі і ще не зголосився, а вже пан Ярослав махнув рукою і казав мені забиратися. Вертаю до індермаху й кажу, чому не полагодив справи.

— А то вже знаю, — каже пан Доманський — то дуже знатний венецький купець. Він приїхав до Львова вчера вечером. У важній справі розмовляє він із паном Ярославом. Не дивниця, що казали тобі йти за двері.

— Певно якийсь великий „штих" робить із паном Ярославом — кажу. Бо наш господар заморську торговлю вів і товари товарами платив і так, прим., за заморське коріння давав віск, соболі, або бурштин, бо і це мав часом на вкладі, а така заміна називається „штихом".

— То не про ніякий „штих" іде — відповідає пан Доманський. — Той Венецїянець то брат цього доктора Курція, що тут минулого року пропав безслідно.

— Як то пропав? — питаю цікаво — прецінь то мусів бути знатний чоловік, а про таких усе знається і чується. Як, приміром, міг би пропасти безслідно наш пан Ярослав або пан Ілля? Таж тут у Львові немає Татарів?

— Татарів нема, але бувають люде гірші Татарів.

— Чей же не вбили його?

— А як знати, що ні? Що приїхав до Львова то знали, але щоби виїхав — ніхто не бачив. Пропав, наче камінь у воду!

— А чомуж його не шукали, коли був знатний чоловік.

— Шукали його, то правда, але певно не там, де міг би найтися.

Ворoба сидів у куті і слухав. Нараз як ударить своїм здоровим пяткуном у велику скриню! Мало її в тріски не розбив і викликнув:

— Під землею!

— То хіба його вбили і закопали — кажу — а чомуж не шукали його під землею? Пане Доманський, будьте такі добрі, розкажіть мені як то, було?

— Фук! — відізвався знову з угла Ворoба. Цим разом уже тихіще, начеб сам до себе мормотів.

— То таємна справа і може вже на все остане тайною, хоч люде багато про неї говорили. І наново говорити-муть про неї коли тепер нарочно приїхав цей венецький купець, щоби доходити, що могло статися з цим його братом доктором. Палець божий відкриє певно злочин, коли то дійсно був злочин. А все якось говорить мені, що дійсно був.

— Фук! — відізвався знову з угла Ворoба, але вже голоснійше.

Я знав, що Ворoба, день хodив доло малмазії, а головно коли переливалося вино з великих бочок до бочівочок, нераз гарненько потягнув собі по дорозі так вправно, що ніхто цього не бачив і потім усе до себе бурмотів, а навіть покрикував. Думаю отже, що й тепер неннакше було і не зважаю на це.

— Цей доктор Курцій — каже пан Доманський — походив із Венеції, а був славним лікарем. Він займався не лише лікарською штукою, але й торговлею, головною срібло, золоті ланцюхи і дорогоцінне каміння возив вельможам, а також гроші купцям позичав. А мав грошей богато і богато заробляв своєю наукою. Отже буде цьому якраз рік, казав йому їхати до себе князь Острожський аж до Волинської землі. Доктор Курцій вибрався. І як звичайно, віз із собою велику скриню, повнісенькy найліпшого товару. Вже про це давав знати тут пан Монтелюпі, приятель є мабуть його свояк, було в цій скрині богато срібла і золота, було досить перстенів і канаків, висаджуваних самими брилянтами, рубінами і перлами, кілька золототканих килимів і богато инших рідких дорогих речей, а також двацять фунтів дрягви. Але, що певно ще більше важило, мав із собою пан доктор Курцій запис і квітї на великі суми. Винні йому були купці й шляхта. Йогож братови, що нарочно приїхав із Венеції до Львова, не ходить уже стільки про це золото і дорогоцінности, як про ті папери, бо в них лежить величезне майно і без них годі доходити цих довгів.

— А то і це все пропало? — питаюся пана Доманського.

— Фук! — відзивається знову з споза скринь і мішків Ворoба, але тепер уже зовсім із криком.

— Ваксамо пропало, як доктор — відповів пан Доманський і глядить на Ворoбу, але так, начеб його добре розумів.

— А якжеж, не шукали хто його віз, із ким їхав і у кого у Львові станув? — питаюся знову.

— Їхав із ним від Ярослава пан Йост Фук і у цього Фука станув у Фатрівській камяниці, що є наріжна в Ринку на південній перії.

— І там пропав? — викликнув я і щойно тепер розвиднілося мені в голові, чому Ворoба так раз-у-раз кличе з угла: Фук! Фук! — Ну, коли цей доктор Курцій з паном Фуком приїхав і у пана Фука станув, то пан Фук повинен знати, де доктор подівся.

— Може й знає, але не скаже.

— А питали його на ратуші?

— Питали довго, бо і від князя Острожського і від инших прийшли листи, щоби гостро розглянути цю справу, тай сам венецький сенат за посередництвом пана Массарі упоминався за це. Розпитували про це пана Фука в уряді, навіть замкнули його до вязниці „Під ангелом" на кілька днів. Але він присягнув на ратуші перед хрестом і панами лавниками, що доктор Курцій свої річи перед собою вислав, але не здіймав їх з воза. Сам у нього переночував, а другого дня, зараз після того, як відчинено міські брами, відїхав на иншому возі. Міські воротарі спочатку говорили, що ніхто такий не виїхав нікотрою брамою. Одначе опісля якось почали говорити инакше, що може бути, що їм так здається, що не памятають. А говорили люди в місті, що їм хтось за це добре заплатив.

(Дальше буде)

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 ц. коли таке оголошення має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи".

Осип Маковей.

Великий клопіт.

(Оповідання).

Вернувши зі школи до дому, професор застав лист від своєї жінки. Вона писала:

„Мій дорогий!

Я бавлюся тут у тітки дуже добре і наша Зося вдоволена, що може цілий день бігати по дворі. Звичайно, що село, то не місто. Але я тут остану з тиждень довше, ніж гадала, бо мене запросили на весілля Марусі Санковської — виходить замуж за адвоката — буде дуже гучне весілля — а я не взяла з собою нічого, — отже будь так ласкав, пришли мені ті річи, а памтяай, щоби ти не помилився! Уважай!

1. Фрес фулярову блюзку з шантільовими коронками і шіне-стяжкою,

2. гіпюровий фрачок,

3. спідницю чорну ажурову з френзлями,

4. голубу сукню, криту чорною маркезитою, ту, що я в ній була на концерті Шевченка, що має один бік убраний білою гіпюрою; спідничка зроблена з тюнікою, а станик у фішї,

5. білу матіну з гафтів з екрі-стяжкою,

6. чорний шаль маркізетовий з флітрами (є в пудлі на шафі біля вікна),

7. реформовий ґорсет (в шуфляді шафи),

8. коронкові довгі ажурові рукавиці, ажурові панчохи,

9. капелюх з пдересою. — Ти знаєш, котрий,

10. шовкову гальку, батистову блюзку з баскіною і кафтаник,

11. підкладку до волося, оздобні шпильки і гребені і пера раєр (все є в пуделку на туалеті), — і піди ще до склепу та купи мені півчеревики драп-іргхові і вахляр з мальованої ґази (вибери там щось до смаку і відповідне) і три темні оксамітні бордо — рожі.

Все те пришли мені як найскорше, бо хоч то ще час, але треба мати зараз під рукою, може дещо прийдеться поправити. Просили, щоби і Ти приїхав на весілля, але я знаю, що Ти не приїдеш. Деж би Ти школу покинув на один день і одну ніч не спав!

Прошу Тебе, зорудуй мені те все раз-два і присилай! Опису́ю Тобі навмисне все так докладно, аби Ти не помилився.

Я і Зося цілуємо Тебе дуже щиро —

Твоя Мушка".

Професор прочитав уважно лист жінки аж до кінця, а потім почав наново з початку. Читав і мало що розумів. Знав лише, що повинен жінці вислати якісь річи, і то відповідні до весілля, але котрі саме, не міг відгадати. Отже став перед шафою, де було повно одежі жінки і дивився безнадійно то на неї, то на лист. Все те, чого жінка хотіла, очевидно було як не в сій шафі, то в другій, або в куфрі, або в пудлі, або шуфляді, — инакше Мушка й не писала би за тим, — але що се таке: фрес, фуляр, шантіль, шіне, гіпюра і т. д., сього він не знав, хоч мав уже до сорок літ.

Замісць вибирати з шафи потрібні річи, він засів при своїм столі і почав счисляти кравецьку французщину в листі жінки: начислив більше як 25 слів, з якими — мимо деякого знання французької мови — ніяк не міг собі дати ради. Отже виняв з бібліотеки французький словар і почав вишукувати потрібні йому слова. Се йшло досить скоро, хоч і не все було в словарі; але коли потім з листом станув знову перед шафою жінки, був таки мудрий, як і перше. У словарі дещо находив, а в шафі не міг найти, хоч воно висіло перед його очима. Такого доброго мужа, як він був, могло се розвеселити, але могло й розсердити. Він уже десять років був жонатий, але тільки тепер з листу довідався, що його жінка крім суконь та блюзок має також якийсь фрачок — і дивувався, що того фрачка ніколи у неї не бачив. Крім того він зовсім не пригадував собі, у якій сукні була його жінка на концерті, і байдуже було йому, чи є якісь реформові ґазети, бо не вірив у ніяку роформу ґорсетів, — чи старомодні, чи реформовані — всі вони одна мука і глупота людська тай годі!

Але зробити се, о що жінка просила, треба було, отже професор почав здіймати з кілків одежу жінки і приглядатися їй. Чудувався, скільки того було. Знав, що Мушка — славна господиня і зі старих річей робить цілком нові, але все таки не сподівався найти скільки одежі. Тяжко було йому у сім добрі найтися і він поміг собі так, що на бік відкладав тільки се, що на його думку могло бути відповідне на весілля, а решту лишав у шафі. Вибрав, що найкращі річи, а в чім був непевний, брав двоякі і відкладав на бік. Міркував собі при тім цілком розумно, що ліпше післати більше, як менше, бо де більше, там найдеться й те, що потрібне. Найшов і инші дрібнички, що мали Мушку вбирати від голови аж до ніг і зложив усе те систематично на ліжку. Одного лише не найшов і не зрозумів; жінка писала, що пера „раєр" є в пуделку на туалеті, тимчасом там ніяких пер не було. Він знав, що „раєр" се німецьке Reiher, значить: пера повинні бути чаплині, але таких пер він у жінки ніколи не бачив, а крім того й не знав гаразд, як вони мають виглядати. Тому, що пер у пуделку не було, здавалося йому, що жінка помилилася і певно хотіла тих чудових павиних пер, що стояли в сухім букеті на етажерці. Отже виняв їх з букету і зложив також на ліжку.

Потім переглянув ще раз лист Мущки і вийшов у місто купувати черевики, вахляр і рожі. Забрало се йому зо дві години часу, бо не знав, де що купувати, але нарешті все купив, приніс до хати, зложив усе як найосторожнійше в малий кіш і в пудло з капелюхом обвив папером, повязав, полякував і вислав служницею на почту. Лихий був, що ціле пополудне втратив на сю висилку але потішав себе, що се для його доброї Мущки. Нехай забавиться трохи, коли їй се мило.

Два дні мав професор спокій. На третій він що-йно встав з ліжка, як післанець з почти приніс йому експрес посилку, кошик, котрий він вислав перед двома днями. Він відчинив кошик і зі сдрахом побачив ті самі річи, котрі вислав жінці, тільки дечого бракувало. Лист від Мушки, писаний олівцем скоренько, лижав на верху. У професора не стало відваги прочитати його — він знав вже наперед, що жінка пише. Але мусів прочитати, иншої ради не було. Мушка писала відразу, без ніякого милого вступу, не називаючи його дорогим:

„Йой, старий, що мені з Тобою діяти?! Ти певно не хочеш щоб я йшла на весілля, коли Ти мені такого збитка зробив. Та чи бачив хто таке, аби Ти мені в літі прислав зимовий капелюх! І черевики Ч. 40, коли я все ношу Ч. 37. Десять років жиєш зі мною і нічого не навчився і не знаєш! На що мені того шляфрока і вовняної грубої блюзи і батистової сукні і волічкової ґальки і зимових панчіх і бархановой матіне — чого Ти закпив собі так з мене? Чи Ти направду боїшся щоби я на весіллю в кім не закохалася?! Чи мені самій приїхати по річи?

Ага! ще одно! Замісць рож Ти прислав пеляргонії і певно переплатив. Адже Ти якийсь професор і доктор фільософії — аби Ти не знав, що рожа, а що пеляргонія, сього я по Тобі не сподівалася.

Зараз піди мені до пані Хановичевої і попроси її від мене, щоби прийшла до нас і на основі мого листу вибрала з шафи все те, о що я просила.

Те, що я відсилаю, відложи зараз на бік, щоби Ти знов не післав мені. Піди і відміняй черевики на Ч. 37, вибери трохи яснійші. І рожі купи, а не паляргонії!

А від того зеленого вахляра, що Ти купив, то я аж сама позеленіла зі злости. І деж сей вахляр надається до моєї сукні? Чим він Тобі сподобався? Піди з моїм стаником до склепу і відміняй! Коли Ти навчишся розпізнавати балеву туалєту від домашньої? Ти не знаєш який Ти недотепний і навіть злий. Зараз мені все позбирай, купи і вишли. Попроси Хановичеву!

Будь здоров!
Мушка.

P. S. А ті павині пера застроми собі сам за капелюх, коли Ти такий мудрий! Чи Ти бачив коли жінку в балевій туалєті з павиними перами в волосю? „Раєр" є в шафі з білям на другій полиці в пуделку.

Здався би красний торт з цукорні, але я вже сама якось собі тут пораджу.

Не забудь мені прислати сей другий капелюх з довгим білим, струсиним пером, що Ти його міряв метром— тепер чей уже будеш знати.

На весіллю я мушу бути, хоч Ти би не хотів".

Професор прочитав сей лист і розсердився. Найгірше заболіло його підозріння, що він не бажає Мущці розривки і забави. Потім сердило його все за порядком: і те, що він замісць сукні післав шляфрок, і вахляр і черевики і пеляргонії — одним словом все. Се просто розпука — полагоджувати орудки жінки і не знати, як що виглядає і як називається.

Професор зажурився так, що кави не пив і без снідання пішов до школи. Відбув там свої три години і в той сам час, як учив хлопців, рішився не просити Хановичевої о поміч, бо се дійсно смішно, тільки порадити собі инакше. Зараз по науці пішов до дому, завинув станик жінки у папір і з ним пішов за иншим вахлярем. Показав склепарці станик і та вже сама дібрала вахляр. За пеляргонії висварив в иншім склепі Жидівку і казав собі дати рожі, хоч Жидівка запевнювала його, що пеляргонії в моді. Виміняв черевики на Ч. 37, хоч був глибоко пересвідчений, що будуть за тісні, — і з тим всім вернувся до дому.

Тут уже не богато думав. Всю одежу без розбору, яка була ще в шафі, і що лише жіночого бачив у хаті, складав у великий кіш, найшов чаплині пера і льоки і капелюх, повибирав ріжні панчохи і рукавиці, витяг з шуфляди три ґорсети — і все те спакував у кіш. Тут уже цілком певно мусіло найтися все, що було потрібне Мущці.

Написав ще й лист: „Дорога Мущко! Посилаю Тобі все, що потрібно, а може й забагато. Не сердься на мене, бо я, єй Богу, хочу, аби Ти забавилася. А як вернеш, то навчиш мене, як що з Твоєї одежі називається, бо виявляється, що і се потрібно знати. Одначе я не ручу, що все запамятаю, і тому радивби зробити інвентар і одежу назначити числами — так було би мені лекше найти, що потрібно.

Зосі посилаю чеколядки.

Ще раз прошу, не сердься на свого

Старого".

З кошем поїхав професор на залізницю і зорудував усе так, щоб жінка дістала річи на другий ден. Позбувшися сього великого клопоту, він почув потребу нагородити себе за труд і пішов на пиво. Давно вже воно не смакувало йому так, як сього вечера.

СТ. ЛУЇС, МО.

Повідомлення. Від Українського Народного Дому головний Комітет повідомляє всіх шеровців Укр. Н. Дому, щоби явилися на річнім мітінґу **дня 13. січня 1925 р. о годині 8. вечером.** Проситься за се не забувати і прибути всім безусловно. З. Р. Ком. **І. Я.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.